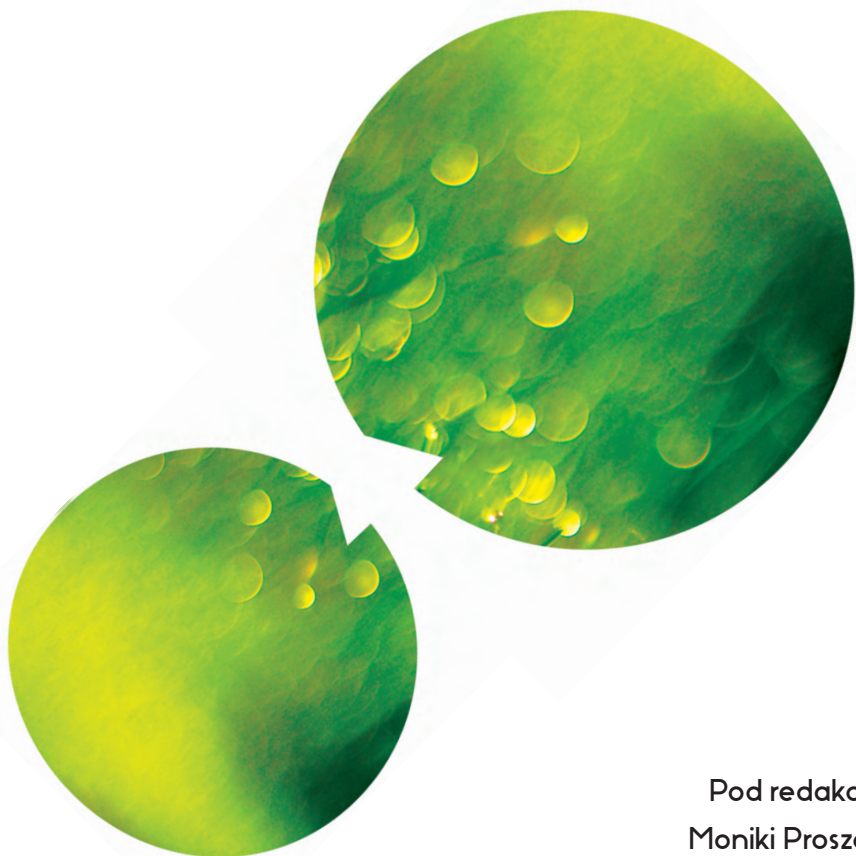

Boska radość powtórzenia

Idea wiecznego powrotu

Pod redakcją
Moniki Proszak
Anny Szklarskiej
Anny Żymełki

Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego

Boska radość powtórzenia

Idea wiecznego powrotu

Boska radość powtórzenia

Idea wiecznego powrotu

Pod redakcją
Moniki Proszak
Anny Szklarskiej
Anny Żymełki

Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego

Recenzenci

prof. dr hab. Jacek Filek

dr hab. Stanisław Łojek

dr hab. Janusz Mizera

Projekt okładki

Aleksandra Budzisz

Na okładce wykorzystano fotografię autorstwa Anny Janas

Książka dofinansowana przez Uniwersytet Jagielloński ze środków Towarzystwa Doktorantów, Rady Kół Naukowych, Instytutu Filozofii, Fundacji Studentów i Absolwentów „Bratniak” oraz przez Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

TOWARZYSTWO DOKTORANTÓW
UNIwersYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

RADA KÓŁ NAUKOWYCH
UNIwersYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

© Copyright by Monika Proszak, Anna Szklarska, Anna Żymelka & Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego
Wydanie I, Kraków 2014
All rights reserved

Niniejszy utwór ani żaden jego fragment nie może być reprodukowany, przetwarzany i rozpowszechniany w jakikolwiek sposób za pomocą urządzeń elektronicznych, mechanicznych, kopiujących, nagrywających i innych oraz nie może być przechowywany w żadnym systemie informatycznym bez uprzedniej pisemnej zgody Wydawcy.

ISBN 978-83-233-3690-7

www.wuj.pl

Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego

Redakcja: ul. Michałowskiego 9/2, 31-126 Kraków

tel. 12-663-23-81, 12-663-23-82, fax 12-663-23-83

Dystrybucja: tel. 12-631-01-97, tel./fax 12-631-01-98

tel. kom. 506-006-674, e-mail: sprzedaz@wuj.pl

Konto: PEKAO SA, nr 80 1240 4722 1111 0000 4856 3325

Redaktorki monografii pragną podziękować wszystkim, którzy przyczynili się do jej powstania, a szczególnie Autorom za wysiłek włożony w przygotowanie poszczególnych rozdziałów oraz Recenzentom za ich nieocenioną merytoryczną pomoc.

Spis treści

Monika Proszak, Anna Żymelka	
Boska radość powtórzenia: postawienie problemu	9
Hanna Buczyńska-Garewicz	
Wieloznaczność myśli o wiecznym powrocie wszystkiego	27
Bogdan Banasiak	
Wieczny powrót w myśli Friedricha Nietzschego – chaos czy ład?	41
Jacek Filek	
Idea wiecznego powrotu jako zaprzeczenie bezpowrotności	59
Krzysztof Bielawski	
Χρόνος (<i>chronos</i>) – καιρός (<i>kairos</i>) – αἰών (<i>aion</i>): czas dla filologa	63
Paweł Pieniążek	
Jednostka i kosmos. Rozdarta wieczność w Nietzscheańskiej wizji wiecznego powrotu	71
Stanisław Łojek	
<i>Incipit Tragoedia</i> : Heidegger o Nietzscheańskiej myśli wiecznego powrotu	89
Radosław Strzelecki	
Święte „tak”. Idea wiecznego powrotu jako zadanie pojednania z czasem	109

Piotr Augustyniak	
Wieczny powrót – między przymusem powtarzania a wolą mocy	123
Malwina Rolka	
Zagadka Ariadny – mityczny szyfr wiecznego powrotu	133
Arkadiusz Górnisiewicz	
Starożytność na szczycie nowoczesności. Karl Löwith o Nietzscheańskiej idei wiecznego powrotu	151
Anna Szklarska	
Myśl przepaścista i jej konsekwencje	163
Maciej Banasik	
Schopenhauer i Nietzsche. Koncepcja afirmacji woli życia jako antycypacja idei wiecznego powrotu	183
Karolina Feć	
Czy wieczny powrót oznacza koniec nihilizmu?	197
Przemysław Tacik	
Idea wiecznego powrotu Nietzschego a mesjanizm nowoczesnej filozofii	213
Alfred Fouillée	
Uwaga o Nietzschem i Langem: „wieczny powrót”, przeł. Bogdan Banasiak	233
Bibliografia	245
Noty o autorach	249

Boska radość powtórzenia!¹ postawienie problemu

Ponownie narodzisz się w jakimś łonie, ponownie ukształtuje się twój szkielet, ponownie trafi ta właśnie stronica do tych samych twoich rąk, ponownie przemierzysz wszystkie godziny aż do godziny twojej niepojętej śmierci.

J.L. Borges²

Sformułowanie idei wiecznego powrotu dokonane przez Jorge Luisa Borgesa w 1934 roku wydobywa inspirującą siłę tej myśli, a równocześnie uwypukla jej przenikliwy i dojmujący charakter. Uświadomienie sobie możliwości takiego powtórzenia prowadzić może do zakwestionowania oczywistości naszego trwania w czasie, wyobcowuje nas z nas samych. Choć sam Borges w swoich esejach podjął próbę refutacji idei w wykładni fizycznej, a więc nie badał jej całokształtu, był jednak jednym z pierwszych, którzy przyczynili się do podjęcia kwestii znaczenia idei wiecznego powrotu dla całej filozofii Fryderyka Nietzschego. Do lat trzydziestych owa idea była zwykle pomijana – traktowano ją, jak pisze Martin Heidegger, jako „nie dowiedzioną i niedowodliwą

¹ Pierwsza część tytułu całej monografii i niniejszego tekstu pochodzi z książki *Człowiek wobec losu* Hanny Buczyńskiej-Garewicz (zob. teŝe, *Człowiek wobec losu*, Universitas, Kraków 2010, s. 127). Zdaniem Buczyńskiej-Garewicz na myśl o wiecznym powrocie można zareagować dwojako: albo „zgrzytaniem zębami” z wściekłości, co stanowi wyraz postawy nihilistycznej i negacji rzeczywistości, albo „boską radością powtórzenia”, która świadczy o afirmacji rzeczywistości i wiecznego powracania losu.

² J.L. Borges, *Doktryna cykli*, [w:] *Historia wieczności*, przeł. A. Elbanowski, Prószyński i Spółka, Warszawa 1995, s. 66.

osobliwość”³ filozofii Nietzschego, sądzono, że jest ona zaledwie poetyckim ornamentem czy wytworem oszalałej wyobraźni samotnika z Sils-Maria.

Od momentu gdy skonstatowano doniosłość filozoficznego znaczenia myśli o wiecznym powrocie, pojawia się wiele odczytań tej tajemniczej idei. Różnorakie próby jej rozjaśnienia przedstawili Heidegger, Georges Bataille, Gilles Deleuze, Pierre Klossowski, Karl Jaspers, Karl Löwith, a na gruncie filozofii polskiej m.in. Hanna Buczyńska-Garewicz, Paweł Pieniążek, Jacek Filek, Mirosław Żelazny, Piotr Augustyniak czy Paweł Korobczak. Myśl ta stale inspiruje i nie daje się oswoić. Zawarte w jej łonie sprzeczności uniemożliwiają osiągnięcie stanu spoczynku i nieustannie generują pytania: Jak rozumieć to, że wieczny powrót jest jedną z najstarszych idei kultury Zachodu, sięgającą presokratyków, a zarazem wedle Nietzschego niezwykle innowacją, czymś, co filozof prezentuje jako własne odkrycie – osobiste doświadczenie? Jak pojąć to, że istnieje coś nowego w idei, zgodnie z którą nie istnieje nic nowego? Jaka jest w tym pomyśle relacja między czasem a wiecznością? Jak objaśnić to, że wieczny powrót jest zarazem cyklem i chwilą: z jednej strony kontynuacja, z drugiej iteracja? Z jednej strony ciągłość procesu stawania się, z drugiej przebłysk, mistyczne widzenie tego stawania się? Jak rozumieć relację między powracaniem a pamięcią i zapomnieniem? Kto myśli tę myśl? Jak ponadto rozjaśnić to, że wieczny powrót jest myślą najbardziej zasmucającą, a równocześnie najbardziej uspokajającą, wielką myślą powracania do zdrowia, tą, która wywołuje nadczłowieka? Dlaczego Nietzsche każe się radować tą myślą?⁴

Monografia *Boska radość powtórzenia. Idea wiecznego powrotu* ponawia pytania o filozoficzne znaczenie idei wiecznego powrotu w przekonaniu, że nie jest to działanie jałowe. Powtórzenie pytań nie musi pociągać za sobą powtórzenia dotychczasowych odpowiedzi. Monografia stanowi z jednej strony próbę ustosunkowania się do obecnych w literaturze interpretacji „myśli przepaścistej”, poddania ich refleksji i krytyce, z drugiej strony jest próbą pokazania nowego kontekstu możliwości jej rozumienia. Obok rozważań filozoficznych proponujemy rozważania filologiczne, które porządkują system pojęć związanych z kategorią czasu w języku greckim oraz w literaturze greckiej.

Niniejsze wprowadzenie do monografii ma na celu przypomnienie najważniejszych sformułowań idei wiecznego powrotu w opublikowanych tekstach Nietzschego, następnie przedstawienie wiodących, w większości uzna-

³ M. Heidegger, *Nietzsche*, t. 2, przeł. A. Gniazdowski, P. Graczyk, W. Rymkiewicz, M. Werner, C. Wodziński, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999, s. 11.

⁴ Por. G. Deleuze, *O woli mocy i wiecznym powrocie*, przeł. B. Banasiak, Nietzsche Seminarium – Teksty, http://nietzsche.ph-f.org/teksty/deleuze_wola_mocy.pdf, s. 7–8.

Bibliografia

Wybór publikacji podejmujących zagadnienie nietzscheańskiej idei wiecznego powrotu dostępnych w języku polskim

Publikacje książkowe

- Augustyniak P., *Inna boskość. Mistrz Eckhart, Zaratustra i przezwyciężenie metafizyki*, Instytut Myśli Józefa Tischnera, Kraków 2009.
- Borges J.L., *Historia wieczności*, przeł. A. Elbanowski, Prószyński i Spółka, Warszawa, 1995.
- Buczyńska-Garewicz, H., *Człowiek wobec losu*, Universitas, Kraków 2010.
- Buczyńska-Garewicz H., *Czytanie Nietzschego*, Universitas, Kraków 2013.
- Buczyńska-Garewicz H., *Metafizyczne rozważania o czasie*, Universitas, Kraków 2003.
- Deleuze G., *Nietzsche i filozofia*, przeł. B. Banasiak, Oficyna, Łódź 2012.
- Heidegger M., *Co się zwie myśleniem?*, przeł. J. Mizera, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa–Wrocław 2000.
- Heidegger M., *Nietzsche*, przeł. A. Gniazdowski, P. Graczyk, W. Rymkiewicz, M. Werner, C. Wodziński, t. 1–2, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1998–1999.
- Jaspers K., *Nietzsche: wprowadzenie do rozumienia jego filozofii*, przeł. D. Stroińska, Wydawnictwo KR, Warszawa 1997.
- Klossowski P., *Nietzsche i błędne koło*, przeł. B. Banasiak, K. Matuszewski, Wydawnictwo KR, Warszawa 1996.
- Korobczak P., *Myśl anarchiczna. Zagadnienia początku w filozofii Fryderyka Nietzschego*, Oficyna Wydawnicza Atut, Wrocław 2006.
- Michalski K., *Płomień wieczności*, Znak, Kraków 2007.
- Pąkciński M., *Maski Zaratustry. Motywy i wątki filozofii Nietzschego a kryzys nowoczesności*, Wydawnictwo IBL, Warszawa 2004.
- Pieniążek P., *Suwerenność a nowoczesność. Z dziejów poststrukturalistycznej recepcji myśli Nietzschego*, Wydawnictwo Toporzeń, Warszawa, Wrocław 2009.
- Roździeński R., *Nietzsche a odwieczne pytania*, PAT, Kraków 2008.
- Safranski R., *Nietzsche. Biografia myśli*, przeł. D. Stroińska, Czytelnik, Warszawa 2003.

- Wieczorek K., *Wieczne powroty Fryderyka Nietzschego*, Książnica, Katowice 1998.
- Wroński J., *Zagadnienie tworzenia w filozofii Nietzschego i jej interpretacjach*, Atut, Wrocław 2009.
- Żelazny M., *Metafizyka czasu i wieczności jako filozofia człowieka w idealizmie niemieckim*, UMK, Toruń 1986.

Artykuły w czasopiśmie oraz monografiach

- Altizer T.J.J., *Wieczny Powrót a Królestwo Boże*, przeł. S. Konopacki, „Literatura na Świecie” 1993, nr 1/3.
- Banasiak B., *Nietzsche – Heraklit. Zapomniane współ-myślenie?*, [w:] *Nietzsche a tradycja antyczna*, „Nietzsche seminarium”, t. 4, red. B. Banasiak, P. Pieniążek, Toruń 2012, s. 92–112.
- Benisz H., *Wieczne powroty wieczności według Nietzschego. Dionizyjskie wizje*, [w:] *Wokół Nietzschego*, „Nietzsche seminarium”, t. 1, red. B. Banasiak i P. Pieniążek, Toruń 2009, s. 133–164.
- Borges J.L., *Kula Pascala*, przeł. A. Sobol-Jurczykowski, „Przegląd Filozoficzno-Literacki” 2003, nr 2 (4), s. 25–29.
- Buczynska-Garewicz H., *Zaratustra jako nauczyciel radości*, „Studia Filozoficzne” 1986, nr 11, s. 125–145.
- Calasso R., *Nietzsche a przeszłość*, przeł. S. Kasprzysiak, [w:] *Nietzsche 1900–2000*, red. A. Przybyśławski, AUREUS, Kraków 1997, s. 192–198.
- Chlewicki M., *Nietzsche i mistyka wiecznego powrotu*, „Sztuka i Filozofia” 2006, nr 28, s. 40–50.
- Deleuze G., *O woli mocy i wiecznym powrocie*, przeł. B. Banasiak, [w:] G. Deleuze, *Nietzsche*, przeł. B. Banasiak, Warszawa 2000, s. 59–78.
- Filek J., *Dramat odpowiedzialności w myśleniu Fryderyka Nietzschego*, [w:] *Filozofia jako etyka. eseje filozoficzno-etyczne*, Znak, Kraków 2001, s. 263–293.
- Heidegger M., *Kim jest Zaratustra Nietzschego?*, [w:] *Nietzsche 1900–2000*, red. A. Przybyśławski, AUREUS, Kraków 1997.
- Hulka-Laskowski P., *Wiekuisty powrót tego samego*, „Skamander” 1935, z. LX, s. 252–260.
- Pieniążek P., *Problem wiecznego powrotu w filozofii Fryderyka Nietzschego*, Acta Universitatis Lodzensis, Folia Philosophica 1988, z. 5–6, s. 179–201.
- Pieniążek P., *Wieczność i nowoczesność. Nietzsche Klossowskiego*, [w:] *O filozofii Fryderyka Nietzschego*, red. K.M. Cern, R. Kozłowski, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2007.
- Pieniążek P., *Wieczny powrót jako powrót siły w filozofii Fryderyka Nietzschego*, [w:] *Renesans niemiechanizmu a marksizm współczesny*, red. W. Mackiewicz, UW COMSNP, Warszawa 1990, s. 107–134.
- Wohlfart G., *Wola mocy i wieczny powrót. Dwa oblicza eonu*, przeł. T. Siczkowski, „Hybris. Internetowy magazyn filozoficzny” 2001, nr 01.

- Zawirski Z., *Wieczne powroty światów. Badania historyczno-krytyczne nad doktryną „wiecznego powrotu”*, cz. I, „Kwartalnik Filozoficzny” 1927, z. III, s. 365–377, cz. II, „Kwartalnik Filozoficzny”, 1928, z. I, s. 1–25.
- Żelazna J., *Niewinny świat wiecznego stawania się (Nietzsche)*, „Acta Universitatis Nicolai Copernici. Filozofia” 1983, z. 7, s. 97–123.
- Żelazny M., *Wieczny powrót i wieczne powracanie w filozofii Fryderyka Nietzschego*, „Studia Filozoficzne” 1982, nr 11–12, s. 61–72.

Noty o autorach

Piotr Augustyniak – filozof, eseista i tłumacz, adiunkt w Katedrze Filozofii Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Autor książek: *Inna Boskość. Mistrz Eckhart, Zaratusztra i przezwyciężenie metafizyki* (2009), *Istnienie jest Bogiem, ja jest grzechem. Theologia deutsch i początki niemieckiej filozofii* (2013), a także przekładu *Teologii niemieckiej* (2013).

Bogdan Banasiak – profesor filozofii, kierownik Zakładu Teorii Kultury w Instytucie Kultury Współczesnej UŁ. Zajmuje się głównie Sade’em, F. Nietzschem oraz współczesną filozofią francuską (J. Derrida, G. Deleuze, M. Foucault, P. Klossowski, G. Bataille). Autor pierwszej polskiej monografii Derridy: *Filozofia „końca filozofii”. Dekonstrukcja Jacquesa Derridy* (1995, 1997, 2007, nagroda im. K. Szaniawskiego oraz Ministra Edukacji Narodowej), Sade’a: *Filozofia integralnej suwerenności. Zarys systemu Markiza de Sade* (wyd. 2 poprawione i uzupełnione, pt. *Integralna potworność. Markiz de Sade – filozofia libertynizmu, czyli konsekwencje „śmierci Boga”*, 2006), oraz pracy *Słońce ekstazy, noc melancholii. Rzecz o Raymondzie Rousselu* (2007). Założyciel i prezes nieoficjalnego Towarzystwa im. Markiza de Sade (1989), inicjator i dyrektor „Festiwalu Filozofii” [<http://festiwal.ph-f.org/>] oraz „Nietzsche seminarium” [<http://nietzsche.ph-f.org/>], przewodniczący Komitetu Redakcyjnego *Dzieł wszystkich F. Nietzschego* [<http://dziala.nietzsche.org.pl/>]. Tłumacz filozofii i literatury francuskiej (nagroda Stowarzyszenia Tłumaczy Polskich za przekład J. Derridy, *O gramatologii*), współpracownik czasopism „Nowa Krytyka”, „Hybris”, „Lamus” oraz „ΣΟΦΙΑ” [<http://bb.ph-f.org/>].

Maciej Banasik – doktorant w Zakładzie Etyki Instytutu Filozofii UJ, gdzie przygotowuje pracę o związkach filozofii Philippa Mainländera z myślą Arthura Schopenhauera. Interesuje się pesymizmem filozoficznym i filozofią religii.

Krzysztof Bielawski – adiunkt w Instytucie Filologii Klasycznej UJ, absolwent wydziału teologicznego PAT, wykładowca krakowskiej PWST, patolog, tłumacz, współzałożyciel i wieloletni redaktor naczelny wydawnictwa Homini. Redaktor naukowy serii monografii humanistycznych w wydawnictwie Homini. Affiliated Fellow Akademii Amerykańskiej w Rzymie, stypendysta m.in. Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej, Fundacji

Batorego, Fundacji z Brzezia Lanckorońskich. Zajmuje się badaniami nad leksykografią grecką, antycznymi fragmentami muzycznymi, kultami misteryjnymi oraz związkami tragedii z teologią. Opublikował: *Terminy rytualno-kultowe w tragedii greckiej epoki klasycznej* (2004), *Teksty poetyckie greckich fragmentów muzycznych* (2012), *Ani święty, ani spokój. Sylwy religijne – antyk, chrześcijaństwo* (2013). Mieszka w Krakowie.

Hanna Buczyńska-Garewicz – emerytowana profesor filozofii, ostatnio w Holy Cross College w Stanach Zjednoczonych, poprzednio w University of New Mexico oraz w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN i na Wydziale Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego. Autorka wielu artykułów i książek z dziedziny filozofii. Ostatnio opublikowała: *Metafizyczne rozważania o czasie. Idea czasu w filozofii i literaturze* (2003), *Miejsca, strony, okolice. Przyczynek do fenomenologii czasu* (2006), *Prawda i złudzenie. Esej o myśleniu* (2008), *Człowiek wobec losu* (2010), *Czytanie Nietzschego* (2013).

Jacek Filek – filozof, prof. dr hab., pracuje w Instytucie Filozofii UJ, autor książek, rozpraw i esejów głównie z zakresu etyki filozoficznej. Opublikował m.in.: *Z badań nad istotą wartości etycznych* (1995), *Ontologizacja odpowiedzialności* (1996), *Filozofia jako etyka* (2001, nominacja do Nagrody Jana Długosza dla najlepszej książki humanistycznej roku), *Filozofia odpowiedzialności XX wieku* (2003, nagroda Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego) oraz dopełniającą tę ostatnią *Antologię tekstów źródłowych* (2004). Ostatnio wydał: *Życie. Etyka. Inni* (Kraków 2010) oraz *Etyka. Reinterpretacja* (2013).

Stanisław Łojek – doktor habilitowany, adiunkt w Instytucie Europeistyki UJ. Opublikował: *Obrona Nietzschego. Rzecz o odpowiedzialności* (2000); *Hegel i Nietzsche wobec problemu polityczności* (2003), *Megalopsychokracja. O cnocie w polityce i polityce cnoty* (2009), *Prawda, sztuka, nihilizm. Heideggera spór z Nietzschem* (2013).

Monika Proszak – doktorantka filozofii UJ, w 2013 roku obroniła pracę magisterską poświęconą myśli etycznej Kierkegaarda pod kierunkiem prof. Jacka Filka; zajmuje się problematyką etyczną i antropologiczną, szczególnie w myśli Kierkegaarda i Nietzschego. Publikowała w „Hybris” i „Avant”. Współautorka eseju *Ambiwalencja Melancholii*, który zdobył główną nagrodę w ogólnopolskim konkursie „Projekcje po filmie” na esej filmoznawczy, zorganizowanym przez UAM (2012).

Malwina Rolka – doktor filozofii (UŚ), zajmuje się filozofią współczesną, zwłaszcza myślą nietzscheańską, jej konotacjami i kontynuacjami, a także problematyką z zakresu filozofii kultury w perspektywie nurtów krytycznych, oscylującą przede wszystkim wokół zagadnień związanych ze zjawiskiem kryzysu kultury. Zatrudniona na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego.

Karolina Feć – doktorantka w Instytucie Filozofii UJ oraz studentka kulturoznawstwa o specjalizacji Ameryka Łacińska (UJ). Szczególny obszar zainteresowań: nihilizm, postmodernizm, filozofia tragedii, egzystencjalizm, a także myśl polityczna. Przygotowuje pracę doktorską na temat filozofii Maxa Stirnera. Autorka kilku publikacji naukowych oraz książki *Absolutyzm a religia w filozofii politycznej Hobbesa i Locke’a* (2013).

Radosław Strzelecki – filozof, etyk, dr filozofii, adiunkt w Instytucie Filozofii UJ, redaktor naczelny czasopisma „Mêlée. Kwartalnik Filozoficzno-Kulturalny”. Autor książki: *Ethos i wolność. W poszukiwaniu etycznej wymowy „Bycia i czasu” Martina Heideggera* (2006), *Odpowiedzieć Byciu. Odpowiedzieć Innemu* (w przygotowaniu). Publikował m.in. w „Kwartalniku Filozoficznym” i „Znaku”.

Anna Szklarska – absolwentka i doktorantka filozofii w Instytucie Filozofii UJ. Autorka artykułów dotyczących m.in. myśli Hannah Arendt, Giorgia Agambena, Friedricha Nietzschego, Arnolda Gehlena, Georga Simmela i Mahatmy Gandhiego. Obecnie pod kierunkiem prof. dr hab. Józefa Lipca pracuje nad rozprawą doktorską z pogranicza historii filozofii, etyki, antropologii filozoficznej i historii idei poświęconą kategorii przemocy w filozofii nowożytnej i współczesnej. Interesują ją także wzajemne relacje i wspólne problemy filozofii polityki i filozofii religii. Obok Moniki Proszak i Anny Żymelki główna organizatorka Sympozjum Nietzscheańskiego, które w marcu 2013 roku odbywało się na UJ w Krakowie.

Przemysław Tacik – filozof i socjolog. Absolwent MISH, prawa oraz studiów doktoranckich w zakresie filozofii na UJ. Zajmuje się głównie filozofią żydowską, filozofią współczesną i niemieckim idealizmem. Autor publikacji m.in. na temat Hegła, Kierkegarda, Nietzschego i Lacana.

Anna Żymelka – absolwentka psychologii i filozofii na Wydziale Filozoficznym UJ, doktorantka w Zakładzie Ontologii Instytutu Filozofii UJ. Przygotowuje pracę dotyczącą filozofii Johanna Georga Hamanna. Interesuje się także antropologią filozoficzną i idio-grafizmem w psychologii.

Redaktor prowadzący
Anna Poinc-Chrabąszcz

Adiustacja językowo-stylistyczna
Wojciech Adamski
Mirosław Ruszkiewicz

Korekta
Katarzyna Onderka

Skład i łamanie
Hanna Wiechecka

Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego
Redakcja: ul. Michałowskiego 9/2, 31-126 Kraków
tel. 12-663-23-81, 12-663-23-82, fax 12-663-23-83